

СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНА МОДЕЛЬ ОБ'ЄДНАНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ ЯК ПЕРВИННОГО ЕЛЕМЕНТА СИСТЕМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Панасюк Р. В.

Україна, Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

ARTICLE INFO

Received 9 January 2018
Accepted 25 January 2018
Published 10 February 2018

KEYWORDS

territory,
community, management,
subject,
object,
element,
coefficient,
transformation,
resources,
result,
value

ABSTRACT

In the article, based on the use of classical formulas describing the operation of a typical management couple of the "subject-object" covered by the feedback, in which the transformation coefficients of the pair of elements are interpreted as the ratio of the value of the product to the cost of resources spent on it, proposed to interpret the socio- Economic system of the united territorial community in the form of a structural and functional scheme of interaction of the governing body of the functioning of the system and a plurality of objects in its management - natural chnyh and entities, the results of which form a joint product of the local community. On the example of the structural-functional scheme of the system it was demonstrated that the results of its activities are formed with the participation of the coefficients of transformation of all its constituent elements, the state of direct and reciprocal relations between them, as well as the state of socio-cultural, existential and thoughtful communications between their human resources. It is also shown that in addition to formal communications and communications, informal connections and communications arise between individual elements of the system and create a virtual structural-functional scheme as a consequence of the lack of democratic governance, mutual understanding and trust between the elements of the system. The influence of the virtual structural-functional scheme on the general results of the functioning of the system is, as a rule, negative, which worsens the performance of the formalized structure. The requirements for managers and functionaries of the management body and the conditions for implementation of which the interaction of the subject of management and the plurality of objects of management in the system is grounded on the basis of a joint, open and transparent decision-making on the proper, efficient and effective use of community resources. The ways of further investigations of the complex interaction of formalized and virtual functional structures with the aim of minimizing the influence of the virtual structure of communications and, obviously, improvement of the results of the system by identifying opportunities and conditions for achieving the synergy effect for its successful functioning and development are determined.

© 2018 The Author.

Вступ. Трансформування вітчизняної системи місцевого самоврядування шляхом створення об'єднаних територіальних громад (ОТГ) з наділенням останніх новими повноваженнями, функціями і ресурсами, актуалізує необхідність адекватних змін в технологіях, інструментах і механізмах публічного управління і адміністрування такими новими для України територіально-соціальними утвореннями. Проте, досвід управління такими нетрадиційними об'єктами у більшості корпусу сьогодні діючих та потенційних керівників відсутній, в зв'язку з чим доцільність аналізу ОТГ в якості базової соціально-економічної підсистеми системи місцевого самоврядування, структура і функції якої є визначеними багатьма документам, є актуальним науковим завданням.

Слід віддати належне вітчизняним дослідникам процесів розбудови сучасної української держави в тому, що тема переходу до децентралізованої моделі розвитку українського суспільства, вивчення засадничої ролі територіальних утворень і громад в цьому процесі, дослідження повноважень, функцій і діяльності останніх в контексті реалізації прагнень, бажань та інтересів їх жителів у відносинах із державою на сьогодні є достатньо добре опрацьованими з самих різних позицій: державотворчих, історичних, юридичних,

філософських і т. ін. Однак, поява в системі публічного управління і адміністрування нового «первинного елемента системи місцевого самоврядування» [1] говорить про необхідність і доцільність комплексної інтерпретації ОТГ як «первинного елемента», структурою, взаємозв'язками, взаємовпливами і взаємовідносинами між елементарними складовими якого визначатимуться спроможність, соціально-економічно-екологічний успіх і добробут населення, сталість і стабільність майбутнього розвитку.

Теоретико-методологічні основи структурно-функціонального підходу до аналізу і синтезу такого «первинного елемента», в якому «... здійснюється перетворення певних ресурсів у матеріальні блага (виробництво) з наступним їх розподілом з метою кінцевого використання» [2, с. 73] обумовлює необхідність детермінації функцій кожного із його елементарних складових елементів системи і встановлення таких функціональних зв'язків, які забезпечать максимально ефективне спільне планування і досягнення ОТГ необхідних для її успішної життєдіяльності результатів за рахунок встановлення необхідної множини зв'язків між елементами системи, функцій взаємодії окремих структурних складових з отриманням залежності між станом економічної системи і допустимими поєднаннями її елементів, визначення їх поведінки в процесах і процедурах досягнення запланованих цілей. Адже, будь-якій структурно-функціональній системі характерні три невід'ємні атрибути: структура – архітектура і форма внутрішньої організації елементарних складових об'єкта, функції – поведінка елементарних складових системи і сутність зв'язків між ними, емерджентність – поєднання складових елементів системи з її функціями в єдине ціле, що забезпечує спостереження за її станом за певною множиною характеристик.

Проте, більшість праць вітчизняних авторів, в яких досліджуються проблеми спроможності територіальної громади [3] як системно-конгломератної структури [4], функції, взаємозв'язки і взаємовідносини між складовими якої в умовах відмови від командно-адміністративних методів [5] в процесі переходу до децентралізованої моделі регулювання [6] і розвитку суспільства [7] з подоланням опору цим процесам [8] за рахунок удосконалення комунікацій [9, 10] та інструментів розвитку [11] для ефективного використання належних їй ресурсів [12] носять виключно описовий характер.

Варіанти схематичної інтерпретації зв'язків між суб'єктами демократичного місцевого врядування, представлені в роботі [13], також отримали тільки вербальний опис їх взаємодії, а спроби ж аналітичного обґрунтування структурно-функціональної архітектури ОТГ на загальноприйнятих засадах системотехніки, зроблені автором публікацій [14, 15] на основі структурної схеми типової управлінської пари, не цілком адекватно відображають та розкривають структуру взаємозв'язків і взаємовідносин між множиною суб'єктів життєдіяльності ОТГ, а також не враховують специфічних особливостей реалізації зв'язків і відносин з врахуванням критеріїв сталого розвитку.

Мета статті. Обґрунтування та інтерпретація структурно-функціональної моделі життєдіяльності об'єднаної територіальної громади як соціально-економічної системи і первинного елемента місцевого самоврядування з метою встановлення умов успішного функціонування.

Результати дослідження. Джерелом самоорганізації ОТГ як «первинного елемента» повинен виступити механізм сукупної взаємодії всіх елементарних складових через облаштування таких структурно-функціональних зв'язків між ними, коли кожна складова має певне призначення – функцію. При цьому, якщо загальною функцією будь-якої i -тої складової ОТГ (фізична особа, домогосподарство, мале, середнє чи велике підприємство, установа, організація тощо) вважати запропоновану в [15] залежність між вартістю генерованої нею продукції (товару, послуги, бізнесу і т. п.) W_{Rez_i} і вартістю спожитих для цього нею же ресурсів W_{Res_i} (т. зв. коефіцієнт трансформації $K_{TR_i} = W_{Rez_i}/W_{Res_i}$), то цілком очевидно, що в першому наближенні загальний коефіцієнт трансформації ОТГ також буде відношенням суми вартості всіх генерованих в ОТГ товарів і послуг ΣW_{Rez_i} до вартості всіх спожитих цими ж елементами ресурсів ΣW_{Res_i} , тобто

$$K_{TR\ OTG} = W_{Rez\ OTG}/W_{Res\ OTG} = \Sigma W_{Rez_i}/\Sigma W_{Res_i} > 1, \quad (1)$$

де $i = 1 \div N$, а N – загальне число елементарних складових в ОТГ.

Отже, в разі інтерпретації ОТГ у вигляді «первинного елемента», якому є притаманним загальний коефіцієнт трансформації $K_{TR\ OTG}$, для її аналітичного опису можна використати, як це і запропоновано в [15], класичний вираз, що описує систему, охоплену зворотним зв'язком. Проте, ОТГ не є типовою управлінською парою «суб'єкт – об'єкт» в зв'язку з тим, що в даному випадку

під об'єктом слід розуміти множину N типових «суб'єкт-об'єктних» пар – підсистем нижчого рівня з функцією $K_{TRi} = W_{Rez} / W_{Resi}$, кожна з яких трансформує свою частку ресурсів ОТГ в реальні товари, продукти, послуги і т. п. і вносить свій посильний вклад у формування $K_{TR OTG}$.

На основі цього припущення структурно-функціональна схема (СФС) ОТГ може бути інтерпретована у вигляді, представленому на рисунку 1, де InfRes, HmRes, FinRes, NatRes і FisRes – відповідно наявні або залучені інформаційні, людські, фінансові, природні і фізичні ресурси ОТГ, СУ – суб'єкт управління ОТГ (керівництво і комплекс функціональних підрозділів органів місцевого самоврядування), ОУ – множина N суб'єктів життєдіяльності ОТГ (фізичні і юридичні особи), Rez – результати трансформування всіх видів ресурсів множиною N об'єктів ОТГ під впливами її СУ.

Тоді, виходячи з виразу (1), результат діяльності ОТГ, знову ж таки, в першому наближенні слід представити у вигляді:

$$W_{Rez OTG} = K_{TR OTG} = K_{TR СУ OTG} \cdot \Sigma(K_{TRi} \cdot W_{Resi OTG}) \quad (2)$$

для випадку, коли система не охоплена зворотним зв'язком і у вигляді

$$W_{Rez OTG} = K_{TR СУ OTG} \cdot \Sigma(K_{TRi} \cdot W_{Resi OTG}) / (1 - \acute{\alpha} \cdot K_{TR СУ OTG} \cdot \Sigma K_{TRi}), \quad (3)$$

коли система охоплена зворотним зв'язком, де $\acute{\alpha}$ – коефіцієнт зворотного зв'язку, який в залежності від значень $K_{TR СУ OTG}$ і ΣK_{TRi} повинен знаходитись в межах

$$0 < \acute{\alpha} < 1 / K_{TR СУ OTG} \cdot \Sigma K_{TRi} \quad (4)$$

При цьому, безумовною гарантією забезпечення $K_{TR OTG} > 1$ слід вважати виконання умов $K_{TR СУ OTG} > 1$ і $K_{TRi} > 1$.

У виразах (2) і (3) $K_{TR СУ OTG}$ – коефіцієнт трансформації СУ ОТГ, K_{TRi} – коефіцієнти трансформації кожного i -го об'єкт-суб'єкта із загального числа N суб'єктів її життєдіяльності за умови їх прямої залежності від рішень СУ, тобто – послідовного з'єднання. Адже будь-які управлінські рішення і дії органу місцевого самоврядування ОТГ (СУ) щодо множини N суб'єктів, стаючи складовими рішень кожного з цих суб'єктів, вносять відповідний вклад в досягнення останніми економічно-соціально-екологічних результатів, які в сумі стають результатом діяльності всієї ОТГ.

При цьому, очевидним і незаперечним залишається факт того, що природа зв'язків, взаємодії і взаємовпливів між складовими елементами структурно-функціональної схеми ОТГ в представленому вигляді на відміну від абіогенних систем є набагато складнішою і аналітично непрописуваною за рахунок наявності у будь-якій спільноті окрім формалізованих структурою зв'язків ще й додаткових, неформальних каналів комунікацій, утворених за відомим ефектом «виноградної лози» (англ. effect of grapevine) [16, 17]. Саме завдяки цьому «Важливою ознакою, що характеризує територіальну громаду, є соціальні зв'язки, що виникають між її членами і які її скріплюють. Це – безпосередня й опосередкована взаємодія людей: міжособистісне спілкування, спільна праця і відпочинок, взаємні послуги, спільне користування територією та її природними ресурсами, соціальною інфраструктурою і мережами комунікацій, а також єдина система управління, постачання, розподілу» [1].

Тобто, за збереження формалізованих структурно-функціональних зв'язків між $(1+N)$ елементарними складовими ОТГ, стан їх взаємовпливів, взаємовідносин і взаємодії буде визначатися не тільки і не стільки структурою та функціями, а ще й інтелектом, мотивами, цінностями, здібностями, інтересами, цілями, планами, завданнями і поведінкою множини людей, якими вони представлені і за участю яких формуються такі значення коефіцієнтів $K_{TR СУ OTG}$ і K_{TRi} які забезпечать $K_{TR OTG} \gg 1$.

Таким чином, окрім формалізованої структурно-функціональної схеми (СФС) ОТГ (Рис. 1) в її рамках буде існувати і діяти віртуальна структурно-функціональна схема (ВСФС) неформальних комунікацій між окремими представниками СУ і особами чи групами осіб людських ресурсів з множини ОУ. Діяльність і вплив їх неформальних комунікацій на K_{TRi} , $K_{TR СУ OTG}$, $K_{TR OTG}$ і на $W_{Rez OTG}$ залежатиме від стану соціальних зв'язків у громаді. При цьому, саме єдина система управління, спільні цілі і спільна праця скріплюватимуть систему, мінімізуватимуть впливи ВСФС та сприятимуть зростанню результатів діяльності ОТГ і навпаки.

Феномену створення т. зв. «соціальної зв'язності» в соціально-економічній системі і умовам її забезпечення шляхом налагодження соціокультурної, екзистенційної і мисленнєвої комунікації між її людськими ресурсами присвячено розділ монографії «Теоретико-методологічні основи державного будівництва», авторами якої запропонована концепція «досягнення соціальної зв'язності» шляхом організації тріади необхідних системі комунікаційних процесів [18]. На цілком обґрунтовану думку авторів саме «Комунікація у всіх трьох форматах повинна забезпечувати єдність соціокультурних кодів, без яких неможлива ніяка взаємодія в державі» [18, с. 113].

Очевидно, що і в структурі ОТГ «неможлива ніяка взаємодія» без забезпечення всіх трьох форматів комунікації – функції, яка лягає на орган місцевого самоврядування (СУ). Від того наскільки цей базовий соціальний процес буде професійно реалізовано СУ залежатиме якість і спільно встановлених цілей діяльності всіх елементарних складових ОТГ, і вироблених планів з використання всіх видів її ресурсів, і спільно генерованих управлінських рішень з їх реалізації, і спільно отриманих результатів $W_{Rez OTG}$.

Таким чином, стає очевидним факт того, що вплив на результат $W_{Rez OTG}$ буде здійснюватись як формалізованою СФС, так і її віртуальним варіантом. При цьому, збіжність цілей, планів і рішень ФСФС і ВСФС сприятиме зростанню спільно отриманих результатів ($W_{Rez OTG} \rightarrow \max$), а розбіжність – їх мінімізації ($W_{Rez OTG} \rightarrow \min$).

Очевидність того, що «збіжність» залежить від якості комунікацій між (1+N) складовими елементами ОТГ – або відкритості і прозорості будь-якої інформації про наявні ресурси, цілі і плани їх використання, або втаємничення останніх з обов'язковим виникненням щонайменше спротиву, а можливо і протидії такому використанню одних складових ОТГ іншими, підтверджується і висновком автора зовсім нещодавно опублікованого дослідження «Емоційний інтелект: шлях до успіху» про те, що «Система комунікацій типу «виноградна лоза» зазвичай розвивається в організаціях, яким бракує демократичного лідерства, взаєморозуміння і довіри» [19, с. 43].

Тому висновок, до якого прийшов автор роботи [14] про те, що «... до керівництва і управління життєдіяльністю новоутворених ОТГ їх населення повинно обирати людей «розумової праці», здатних таким чином впливати на використання в рамках ОТГ всіх видів ресурсів $Res < \dots >$, щоб генеровані громадою результати Rez забезпечували її населенню економічний, екологічний і соціальний добробут» є цілком вірним. Усвідомлення ж того факту, що успішність процесів становлення та майбутнього розвитку ОТГ залежить від забезпечення органом місцевого самоврядування (СУ) такого комунікаційного процесу між всіма (1+N) складовими ФСФС, який, за визначенням І. Франка, дасть кожному з них можливість «... використовувати свої сили на добро загалу і на добро своє власне» [20, с. 32-34], дозволяє визнати, що ефективність життєдіяльності ОТГ визначатиметься розумом і вмінням СУ залучати до процесів управління цією життєдіяльністю всіх видів доступних ресурсів $InfRes$, $HmRes$, $FinRes$, $NatRes$ і $FisRes$ у $W_{Rez OTG}$, але, в першу чергу – інтелекту, думки і поради людських ресурсів N типових «суб'єкт-об'єктних» пар.

Слід зауважити, що цей висновок був сформульований ще в біблійні часи в одній із приповідок царя Соломона, яка гласить: «Де нема розумного управління, народ занепадає; а де багато дорадників, там справи стоять добре» [21, с.713].

Якщо усвідомити, що СУ ОТГ (Рис. 1) виконує функцію управління (розумного або нерозумного), а народ – функції ОУ ОТГ (множина N фізичних і юридичних осіб), то очевидною формулою успіху ОТГ виступає наявність «багатьох дорадників» з множини фізичних і юридичних, тобто – залучення до процесів управління життєдіяльністю ОТГ його населення шляхом належної організації всіх трьох названих вище форматів комунікації між складовими СУ і ОУ ОТГ. Це, цілком відповідаючи припущенню, що коефіцієнти трансформації $K_{TR SU OTG}$ і $K_{TR i}$ є функціями «мозку», «розуму» і «розумової праці» керівництва і функціонерів СУ ОТГ і множини керівників та функціонерів суб'єктів її життєдіяльності (юридичних і фізичних осіб) [15], демонструє залежність виразів (2) і (3) від інтегрального, індивідуального та емоційного інтелекту, інтелектуального потенціалу, інтелектуального капіталу та інтелектуальної власності людських ресурсів ОТГ, включаючи їх управлінську (СУ) і ресурсно-трансформаційну (ОУ) складові.

Тому, для відповіді на ключове питання щодо шляхів забезпечення ефективної і результативної взаємодії СУ і множини ОУ ОТГ за критеріями економічного, соціального і екологічного добробуту стає доцільним проаналізувати поточний стан процесів взаємодії цих головних складових її СФС.

В публікації [22] автор, аналізуючи ситуацію з використання інтелектуальних ресурсів в країні, зафіксував наступний перелік проблем: «...демотивація інтелектуальної активності населення; деінтелектуалізація суспільства і влади загалом, їх галузевих і регіональних складових зокрема; виникнення і розвиток інтелектофобії; відсутність політики інтелектуалізація влади і суспільства». На нашу думку, перелічені вище чинники є, без сумніву, присутніми і впливають на поведінку людських ресурсів обох ключових складових СФС ОТГ – СУ і ОУ, обумовлюючи обопільні обмеження у їх взаємодії, які на узагальнену в [23, с. 27] думку викликані:

в середовищі керівників і функціонерів (СУ) - відсутністю досвіду, низькими професійними та морально-етичними характеристиками; недовірою до знань, фахового рівня і колективного розуму громади та її представників; низьким рівнем суспільної комунікації і вірою у власну безпомилковість; існуванням і домінуванням прихованих групових і особистих інтересів над суспільними; неготовністю до співпраці з громадськістю; страхом критики, відкритих публічних звинувачень, виявлення некомпетентності, втрати посад і влади тощо;

в середовищі членів громади (ОУ) – загальною традиційною недовірою до представників влади і побоюванням маніпуляцій з їх боку; організаційною та інституційною слабкістю представництва ключових суспільних груп, відсутністю стійких комунікацій і співпраці між ними; низький рівень інтеграції і самоідентифікації членів громади з територією, на якій вони живуть і працюють, та неготовність до спільного розв'язування проблем, через що громадськість часто концентрується на чинниках, які дезінтегрують людей і їх цілі.

Як бачимо, причин для дисгармонії стосунків між ОУ і СУ є достатньо з обох сторін. Проте, контент-аналіз більшості вітчизняних публікацій на цю тему демонструє дивну однотайність дослідників в тому, що це наслідком неготовності до змін у взаємостосунках в першу чергу населення ОТГ (ОУ), а не влади (СУ).

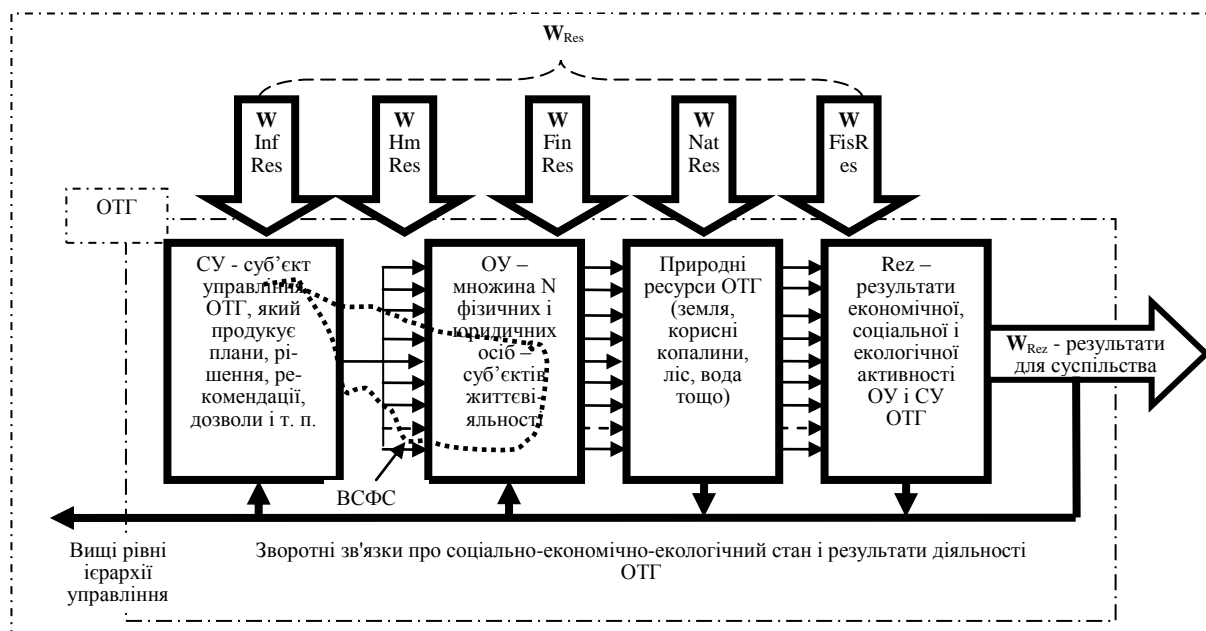

Рис. 1. Структурно-функціональна схема (СФС) соціально-економічної системи – об'єднаної територіальної громади (ОТГ)

Так, проф. Батанов О. В. автор монографії «Територіальна громада – основа місцевого самоврядування в Україні» [24] ще у 2001 році цілком слушно наголошував на відсутності у громадській свідомості активного співробітництва, солідарності жителів, деформацію моральних цінностей, втрату навичок общинності тощо.

Автори аналітичної записки від 2008 року також повідомляли про «...пасивність населення, його нездатність вирішувати власні проблеми, відсутність дієздатних конкурентоспроможних громад» [25, с. 5], а в публікації 2012 року знову вели мову про те, що численні дослідження демонструють «...низький рівень соціальної активності громадян», а також «... низький рівень міжособистісної довіри, громадської ініціативності та відповідальності, нерозвиненість соціальних зв'язків і взаємодій в рамках певної території - те, що в цілому характеризує ступінь самоорганізації

місцевого співтовариства, його здатність самостійно організувати взаємодію з метою забезпечення свого оптимального функціонування і розвитку» [26].

Не заперечуючи висновку роботи [1] про те, що «... найсерйозніша проблема для сучасної України – пасивність громадян, низький рівень громадянської активності, без подолання якої неможливо не лише сформувати дієздатну громаду в Україні, але й взагалі здійснити будь-які реформи як на місцевому, так і на загальнонаціональному рівнях», і визнаючи необхідність формування у населення ОТГ (ОУ) усвідомлення себе активними учасниками і рушійною силою всіх місцевих процесів, що є неможливим без ліквідації відчуття підлеглості, керованості та патерналізму зі сторони СУ, звернемо, однак, увагу на той факт, що у всіх наведених в якості прикладів випадках мова йде про неготовність і недоліки людських ресурсів тільки населення ОТГ (ОУ), а не органів управління їх життєдіяльністю (СУ).

Очевидно, що функціонально СУ ОТГ покликана бути тією важливою складовою її структури, яка за всіх можливих мотивів, настроїв, цілей, інтересів і варіантів поведінки людей в ОУ ОТГ зобов'язана шляхом використання сучасних технологій публічного управління і адміністрування створювати всі умови для належного врядування, яке забезпечить її успішний розвиток в ринковому оточенні шляхом вироблення, прийняття і реалізації таких рішень, щоб значення було $K_{TR\ OTG} > 1$.

Проблемою в даному випадку виступає факт того, що перелічені вище недоліки керівництва і функціонерів СУ не придумані нами, а є наслідком пріоритетного прагнення до влади людей саме такими характеристиками, в зв'язку з чим автори роботи [27], аналізуючи причини інтенсивного проникнення у владу «...осіб некомпетентних, з низьким рівнем кваліфікації, які страждають на уявну зверхність стосовно інших, вважають і декларують свої здібності вищими за пересічні, самовпевнених і готових без найменших сумнівів зайняти будь-яку відповідальну посаду, не замислюючись над можливими наслідками», піднімають питання підвищення якості кадрового наповнення управлінського корпусу держави і всіх її складових частин, якими стають сьогодні ОТГ.

Ця ситуація пояснюється відомим австрійським психологом, дослідником природи людини і автором теорії індивідуальної психології Альфредом Адлером (Alfred W. Adler, 1870-1937) наступним чином: «... щоразу, коли логіка спільного людського життя пробивала собі дорогу, вона впиралася в прагнення до панування. Всі соціальні законодавчі акти, скрижалі Мойсея, вчення Христа щоразу потрапляли до рук прошарків і груп, які, прагнучи до влади, зловживали найсвятішим заради задоволення свого властолюбства. Найвитонченіші фальсифікаторські трюки й підступні виверти використовувалися, щоб перевести ніколи не зникаючі спонукання й творіння почуття спільності на шлях прагнення до влади < ... >. Істини й вимоги, що виникали під тиском спільного людського життя, знову й знову перетворювалися у неприродність властолюбства» [28, с. 208-216].

Тому, на відміну від автора роботи [1], проблему забезпечення якісного управління процесами створення і розвитку ОТГ слід вважати набагато серйознішою проблемою розбудови держави, аніж «пасивність» і «низький рівень громадянської активності». Адже, за завжди існуючої асиметрії у відносинах між СУ і ОУ саме значення $K_{TR\ СУ\ OTG}$ виступає визначальним чинником для множини ΣK_{TRi} , а коли ідеали та ідеї спільності і солідарності, потрапляють до рук неморальних маніпуляторів, які контролюють ресурси і встановлюють цілі, останні стають потужним інструментом впливу на емоційну складову інтелекту інших громадян заради агресивного прагнення займати керівні посади як засобу власного вивіщення в громаді, досягнення власного матеріального благополуччя і задоволення власних амбіцій. Тому присутність в управлінні ОТГ (СУ) людей з вказаними вище характеристиками, які, переслідуючи власні і нехтуючи спільно встановленими громадськими цілями, прийматимуть рішення не на користь громади ($K_{TR\ СУ\ OTG} > 1$), а виключно на власну користь або користь якоїсь відокремленої групи, коли $K_{TR\ СУ\ OTG} < 1$, а $W_{Rez\ OTG} \rightarrow \min$.

Отже, на посади керівників і функціонерів ОТГ слід обирати і призначати людей, інтелектуальні і моральні характеристики яких гарантуватимуть їх соціальну орієнтованість і відповідальність за організацію взаємодії елементарних складових системи на засадах спільності вироблення, прийняття і реалізації рішень щодо результативного і ефективного використання спільних ресурсів громади.

В цьому контексті слід звернути увагу на той, факт, що згідно виразу (4) утримання $W_{Rez\ OTG} > W_{Resi\ OTG}$ в раціональних межах є можливими тільки за умови спільного пошуку, забезпечення і дотримання таких значень $K_{TR\ СУ\ OTG} > 1$ і $\Sigma K_{TRi} > 1$, які будуть гарантувати:

– наявність зворотного зв'язку ($\alpha > 0$), тобто належну організацію тріади соціокультурної, екзистенційної і мисленнєвої комунікацій між всіма елементарними складовими системи;

– виключення некерованості системи ($\alpha < 1/K_{TR} \text{ сy OTГ} \cdot \Sigma K_{TRi}$), коли всі складові перестають дотримуватись спільно встановлених цілей, правил і процедур співжиття, в результаті чого система самоліквідується.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Таким чином, запропонована інтерпретація структурно-функціональної схеми ОТГ та аналіз функціональних залежностей взаємодії її елементарних складових на основі класичної інтерпретації елементів системи їх коефіцієнтами трансформації, дозволяють прийти до висновку, що критично важливою проблемою залишається впровадження у практику формування керівних і функціональних органів ОТГ як добре відомого досвіду багатьох тисячоліть розвитку людства, так і сучасні рекомендації науки державного управління і місцевого самоврядування щодо організації належного врядування через залучення до «розумного управління» ще й «багатьох дорадників» шляхом налагодження в системі соціокультурної, екзистенційної і мисленнєвої комунікації між людськими ресурсами всіх складових, як найбільш дієвого механізму забезпечення ефективного використання спільних ресурсів.

Встановлено, що у формалізованій структурі утворюється і впливає на діяльність ОТГ віртуальна структура неформальних комунікацій, вплив якої на результати діяльності повинен мінімізуватись політикою залучення громадськості до процесів управління, прозорості і відкритості рішень щодо використання спільних ресурсів.

Продемонстровано, що запропонованою структурно-функціональною схемою та інтерпретацією її елементів коефіцієнтами трансформації надається можливість формалізованого опису, аналізу і оцінювання результатів діяльності та взаємодії елементарних складових ОТГ з отриманням як кількісних, так і якісних показників цієї діяльності.

Подальші дослідження слід спрямувати на вивчення і оцінку потенціалу впливовості на результати діяльності соціально-економічної системи ОТГ, представленої комплексом формалізованої і віртуальної функціональних структур, на предмет виявлення можливостей і умов виникнення ефектів синергії під впливами належного врядування та обумовлених цим змін у поведінці населення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Муркович Л. Територіальна громада як суб'єкт місцевого самоврядування в Україні: теоретичні аспекти / Л. Муркович // http://www.dbuapa.dp.ua/vidavnictvo/2010/2010_02_%285%29/10mliuta.pdf
2. Структурно-функціональний аналіз та моделювання розвитку економіки : монографія [Електронний ресурс] / Галіцин В. К., Суслов О. П., Галіцина О. В., Самченко Н. К. – К.: КНЕУ, 2013. – 377 с.
3. Білуха Л. А. Поняття територіальної громади та спроможної територіальної громади / Л. А. Білуха // Теорія та практика державного управління. – 2017. - №1(56) / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://kbuapa.kharkov.ua/e-book/tpdu/2017-1/doc/3/02.pdf>
4. Шкрабак І. В. Територіальні утворення як системно-конгломератні структури / І. В. Шкрабак // Держава та регіони, 2011. - № 3. – С. 82-86.
5. Шкрабак І. В. Синергетична концепція стратегічного управління економічним розвитком територіальних утворень / І. В. Шкрабак. // Ефективна економіка. - 2011. - № 11. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2011_11_77
6. Міненко М. А. Трансформація системи державного управління в сучасні моделі регулювання суспільства <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=581>
7. Дунаєв І. В. Проблеми модернізаційного переходу регіонів до децентралізованої моделі розвитку / І. В. Дунаєв // Актуальні проблеми державного управління. – 2017. - №1(51)
8. Баран М. П. Механізми подолання опору добровільному об'єднанню територіальних громад / М. П. Баран. // Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування. - 2015. - № 2. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ttpdu_2015_2_25
9. Інформаційно-комунікаційні особливості взаємодії органів місцевого самоврядування з громадою: регіональний аспект. Аналітична записка [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/articles/978/>

10. Беззубко Л. В. Взаємодія органів місцевого самоврядування і громадськості : [монографія] / Беззубко Л. В., Стойка А. В., Кольцова Д. В. – Донецьк : Норд-компьютер, 2006. – 204 с.
11. Інструменти розвитку об'єднаних територіальних громад в умовах децентралізації влади / За заг. ред. В. М. Олуйко – К. : Ваіте, 2017. – 432 с.
12. Бокови́кова Ю. В. Природні ресурси – ресурси розвитку територіальних громад / Ю. В. Бокови́кова // Актуальні проблеми державного управління. – 2017. - №1(51)
13. Blair H. Participation and Accountability at the Periphery: Democratic Local Governance in Six Countries / Harry Blair // World Development. – 2000. – Vol. 28, No. 1. – pp. 21-39.
14. Петренко В. П. Щодо теоретичного обґрунтування шляхів удосконалення публічного управління соціально-економічними системами / В. П. Петренко // Матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конф. «Публічне управління: проблеми та перспективи» (м. Харків, 28 жовтня 2016 року). – Харків: ТОВ «Константа», 2016. – С. 225-230.
15. Петренко В. П. Інтерпретація об'єднаної територіальної громади як об'єкта публічного управління та адміністрування / В. П. Петренко // Матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції (27.04.2017 р., м. Полтава). – Полтава: ПолтНУУ, 2017. – С. 54-56.
16. Simmons, Donald B. «The Nature of the Organizational Grapevine» / Donald B. Simmons // Supervisory Management. – 1985. – November. – p. 40.
17. Crampton, Suzanne M. «The informal communication network: factors influencing grapevine activity» / Suzanne M. Crampton // Public Personnel Management. – 1998. – December. – p. 00.
18. Бутирська Т. О. Теоретико-методологічні основи державного будівництва / Т. О. Бутирська, Д. І. Дзвінчук. – Івано-Франківськ: МістоНВ, 2017. – 176 с.
19. Samira A. El-Sayed Mansour. Emotional Intelligence: the Road to Success / Samira A. El-Sayed Mansour. – Indianapolis: Dog Ear Publishing, 2016. – 144 p.
20. Франко І. Я. Наука і її взаємини з працюючими класами / І. Я. Франко // Зібрання творів. – У 50-ти томах. – К.: Вид-во «Наукова думка», 1986, т. 45. – 574 с.
21. Святе Письмо Старого та Нового Заповіту. – Українське Біблійне Товариство, 1992. – 1422 с.
22. Петренко В. П. До ідентифікації основних проблем інтелектуалізації та інтелектуально-інноваційного розвитку українського суспільства / В. П. Петренко // «Ключевые инструменты организации человеческого общежития: экономика и право». Збірник матеріалів XII-ої Міжнародної науково-практичної конференції. – Одеса: InPress, 2011. – С. 74 – 77.
23. Участь громадськості у процесі прийняття рішень на місцевому рівні: навчально-методичний посібник / ДП «Укртехінформ» – Київ, 2013. – 250 с
24. Батанов О. В. Територіальна громада – основа місцевого самоврядування в Україні: Монографія. – К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2001. – 260 с.
25. Сталій розвиток міст за участю громад: уроки з досвіду впровадження «Муніципальної програми врядування та сталого розвитку» : аналітичний документ / – Київ: ПРООН/МПВСР, 2008. – 48 с.
26. Абрамов Л. К. Участь громадян у розвитку місцевої громади / Л. К. Абрамов // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.lacenter.org.ua/2013-09-10-08-52-50/64-2013-09-10-08-51-24/1094-2012-06-07-08-17-05.html>
27. Дзвінчук Д. І. Щодо проявів ефекту Даннінга-Крюгера в системі управління Українською державою / Д. І. Дзвінчук, В. П. Петренко // Теорія та практика державного управління. – 2017. - №1(56) / [Електронний ресурс]. – – Режим доступу : <http://kbuara.kharkov.ua/e-book/tpdu/2017-1/doc/3/02.pdf>
28. Адлер А. Очерки по индивидуальной психологии. – М.: Когито-Центр, 2002. – 220 с.